



## PILSĒTAS MĒRU PAKTS KLIMATA UN ENERĢĒTIKAS JOMĀ

*Mums, pilsētu mēriem, šī pakta parakstītājiem, ir kopīgs redzējums par ilgtspējīgu nākotni, lai cik liela vai maza arī būtu mūsu pašvaldība un lai kurā pasaules malā tā atrastos. Šo kopīgo redzējumu mēs paturam prātā, risinot tādus savstarpēji saistītus problēmjautājumus kā klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās un ilgtspējīga enerģija. Esam gatavi kopīgiem spēkiem īstenot konkrētus ilgtermiņa pasākumus, lai gan mūsu, gan nākamā paaudze varētu dzīvot vidiski, sociāli un ekonomiski stabilā pasaulē. Tas ir mūsu kopīgais pienākums — veidot ilgtspējīgākas, pievilcīgākas, apdzīvojamākas, noturīgākas un energoefektīvākas teritorijas.*

### MĒS, MĒRI, ATZĪSTAM:

Klimata pārmaiņas norisinās jau tagad; tas ir viens no mūsdienu sarežģītākajiem globālajiem uzdevumiem, kura risināšana prasa tūlītēju rīcību un sadarbību starp pašvaldībām, reģionālajām un nacionālajām pārvaldes iestādēm visā pasaulē.

Pašvaldības ir enerģētikas pārkārtošanas un klimata pārmaiņu apkarošanas galvenais virzītājspēks vietējā — iedzīvotājiem tuvākajā — pārvaldes līmenī. Pašvaldībām kopā ar reģionālo un nacionālo pārvaldi ir jāuzņemas atbildība par klimata jomas pasākumiem, un tās ir gatavas rīkoties neatkarīgi no tā, kādas saistības uzņemušās pārējās pusēs. Pašvaldības un reģionālās iestādes, lai kāda būtu to sociālekonomiskā situācija un ģeogrāfiskais stāvoklis, ir pirmā aizsardzības līnija, kā mazināt teritorijas neaizsargātību pret dažādām klimata pārmaiņu sekām. Lai gan emisiju samazināšanai jau veltīti lieli pūliņi, klimata pārmaiņu mazināšanas nepieciešams un neizbēgams papildinājums ir pielāgošanās.

Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām var nest daudzveidīgus ieguvumus videi, sabiedrībai un ekonomikai. Ja šīs problēmas risina kompleksi, tad paveras jaunas izdevības par labu ilgtspējīgai vietējai attīstībai. Pie tām var minēt iekļaujošu, klimatnoturīgu, energoefektīvu kopienu veidošanu; dzīves kvalitātes uzlabošanu; investīciju un inovācijas stimulēšanu; vietējās ekonomikas un nodarbinātības veicināšanu; visu interesentu iesaistes un sadarbības pastiprināšanu.

Klimata un enerģētikas problēmjautājumu risinājumi vietējā līmenī palīdz nodrošināt iedzīvotāju apgādi ar drošu, ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un lētu enerģiju un līdz ar to palīdz arī samazināt energoatkarību un aizsargāt mazaizsargātos patērētājus.



### MUMS, MĒRIEM, IR KOPIĢS REDZĒJUMS PAR DARĀMO LĪDZ 2050. GADAM:

- Panākt teritoriju dekarbonzāciju un tādējādi sekmēt globālās sasilšanas ierobežošanu tā, lai temperatūras pieaugums nesasniedtu 2°C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni, kā to paredz starptautiskais klimata nolīgums, par ko vienošanās tika panākta 2015. gada decembra COP21 konferencē Parīzē.
  - Vairoteritoriju noturību un tādējādi sagatavoties neizbēgamajai un nelabvēlīgajai klimata pārmaiņu ietekmei.
  - Nodrošināt, lai ikvienam būtu pieejami droši, ilgtspējīgi un lēti energopakalpojumi, un tādējādi sekmēt dzīves kvalitātes uzlabošanu un enerģētiskās drošības uzlabošanu.

### LAI ŠO REDZĒJUMU REALIZĒTU, MĒS, MĒRI, APŅEMAMIES:

- Savā pašvaldībā uzlabojot energoefektivitāti un plašāk izmantojot atjaunojamās energoresursus, **līdz 2030. gadam vismaz par 40 % samazināt CO<sub>2</sub>** (un, iespējams, arī citu siltumnīcefekta gāzu) emisiju.
- Teritoriju noturību palielināt, pielāgojoties klimata pārmaiņu ietekmei.
  - Savā redzējumā, rezultātos, pieredzē un zinātnībā dalīties ar citām pašvaldībām un reģionālajām iestādēm gan ES, gan aiz tās robežām, proti, sadarboties gan tieši, gan sadarbības platformās, īpaši globālās iniciatīvas "Pilsētas mēru pakts" ietvaros.

Pašvaldībām no vārdiem jāpāriet pie darbiem, tāpēc mēs apņemamies ievērot I pielikumā iekļauto posmsecīgo ceļvedi, tostarp izstrādāt ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu un pastāvīgi sekot līdzi sasniegtajam.

### MĒS, MĒRI, ATZĪSTAM, KA ŠĀDAS APŅEMŠANĀS REALIZĀCIJAI IR VAJADZĪGS:

- Paust nepārprotamu politisko gribu
- Izvirzīt vērienīgus ilgtermiņa mērķus, kas ir iesaistīti no politiskā cikla
- Gādāt par koordinētu sasaisti un mijiedarbību starp mazināšanas un pielāgošanās pasākumiem, darbā iesaistot visus pašvaldības dienestus
- Izmantot pārnozārisku un visaptverošu teritoriālo pieeju
- Atvēlēt pietiekamus cilvēkresursus, tehniskos resursus un finanšu līdzekļus
- Iesaistīt visas attiecīgās teritorijas ieinteresētās aprindas



- Iesaistīt iedzīvotājus — nozīmīgus enerģijas patērētājus, ražojošos patērētājus un pieprasījumnoteiktas energosistēmas dalībniekus
- Rīkoties bez kavēšanās, proti, izmantot elastīgus pasākumus, ko nenāksies nožēlot
- Ar lietpratīgiem paņēmieniem risināt energosistēmas pārkārtošanas tehniskos un sabiedriskos sarežģījumus
- Savu darbību pastāvīgi pielāgot pārraudzībā un novērtēšanā konstatētajam
- Iedibināt vienlaikus horizontālu un vertikālu sadarbību starp pašvaldībām un ar citiem pārvaldes līmeņiem

### **MĒS, MĒRI, ATZINĪGI VĒRTĒJAM:**

- Eiropas Komisijas ierosmi abus klimata pārmaiņu apkarošanas pīlārus — mazināšanu un pielāgošanu — iekļaut vienā iniciatīvā un stiprināt sinerģiju ar citām nozīmīgām ES rīcībpolitikām un iniciatīvām;
- Eiropas Komisijas atbalstu iniciatīvas "Pilsētas mēru pakts" modeļa izmantošanai citviet pasaulē, proti, iniciatīvas "Globālais pilsētas mēru pakts" izveidei;
- Reģionu komitejas — ES pašvaldību un reģionālo iestāžu interešu paudējas — atbalstu iniciatīvai "Pilsētas mēru pakts" un tās mērķiem;
- Atbalstu, ko dalībvalstis, reģioni, provinces, padomdevēj-pilsētas un citas institucionālās struktūras sniedz pašvaldībām, lai tās varētu izpildīt "Pilsētas mēru paktā" noteiktās saistības klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās jomā.

### **MĒS, MĒRI, AICINĀM:**

#### **– CITAS PAŠVALDĪBAS**

- Pievienoties "Pilsētas mēru paktam";
- Dalīties zināšanās un iesaistīties spējveides pasākumos iniciatīvas "Pilsētas mēru pakts" ietvaros.

#### **– REĢIONĀLĀS UN PAVALSTISKĀS IESTĀDES:**

- Sniegt mums stratēģiskas norādes, rīcībpolitisko, tehnisko un finansiālo atbalstu, kas vajadzīgs, lai mēs varētu izstrādāt, īstenot un pārraudzīt savus rīcības plānus un ar tiem saistītus pasākumus



- Palīdzēt mums stiprināt sadarbību un veidot kopīgas pieejas par labu efektīvākam un integrētākam darbam

– **VALSTU VALDĪBAS:**

- Uzņemties atbildību par klimata pārmaiņu apkarošanu, sniegt vajadzīgo rīcībpolitisko, tehnisko un finansiālo atbalstu, lai mēs varētu sagatavot un īstenot vietējās klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās stratēģijas
- Iesaistīt mūs klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās nacionālo stratēģiju sagatavošanā un īstenošanā
- Nodrošināt, ka ir pieejami pienācīgi finansēšanas mehānismi klimata un enerģētikas pasākumiem vietējā līmenī
- Atzīt pašvaldību pūliņu nozīmību, ievērot mūsu vajadzības un Eiropas un starptautiskajos klimatam veltītajos procesos neatstāt bez ievēribas mūsu viedokli

– **EIROPAS IESTĀDES:**

- Konsolidēt politiku, kas paredzēta vietējo klimata un enerģētikas stratēģiju īstenošanas un starppilsētu sadarbības atbalstam
- Sniegt mums vajadzīgo atbalstu darbības, tehnisko aspektu un popularizēšanas griezumā
- Arī turpmāk iniciatīvu "Pilsētas mēru pakts" ievīt attiecīgajās Eiropas Savienības rīcībpolitikās, atbalsta programmās un darbībās, kā arī mūs iesaistīt to sagatavošanas un īstenošanas posmā
- Arī turpmāk darīt pieejamas mūsu saistību izpildei nepieciešamā finansējuma saņemšanas iespējas, kā arī ierosināt īpašu projektu izstrādes atbalsta mehānismu, kas mums palīdzētu izstrādāt, izsludināt un uzsākt investīciju programmas
- Atzīt mūsu lomu un pūliņus klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās laukā un ar mūsu sasniegumiem iepazīstināt starptautisko sabiedrību



– **CITAS IEINTERESĒTĀS PERSONAS<sup>1</sup>:**

- Sakopot un darīt citiem pieejamu pieredzi, zinātību, tehnoloģiskos un finansiālos resursus, kas papildinātu un stiprinātu pašvaldību centienus, palielinātu spējveidi, rosinātu inovāciju un stimulētu investīcijas
- Kļūt par enerģētikas pārkārtošanas aktīviem dalībniekiem un sniegt mums atbalstu, iesaistoties pilsoniskās iniciatīvās

<sup>1</sup>

Piemēram, privātais sektors, finanšu iestādes, pilsoniskā sabiedrība, zinātniskās un akadēmiskās aprindas.



## I PIELIKUMS

### PILSĒTAS MĒRU PAKTS: VADOŠIE PRINCIPI UN PROCESS SOLI PA SOLIM

#### VIENOTS REDZĒJUMS, KOPIĢS CEĻVEDIS

Lai sasniegtu savus klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās mērķus, "Pilsētas mēru pakta" parakstītāji apņemas veikt virkni pasākumu.

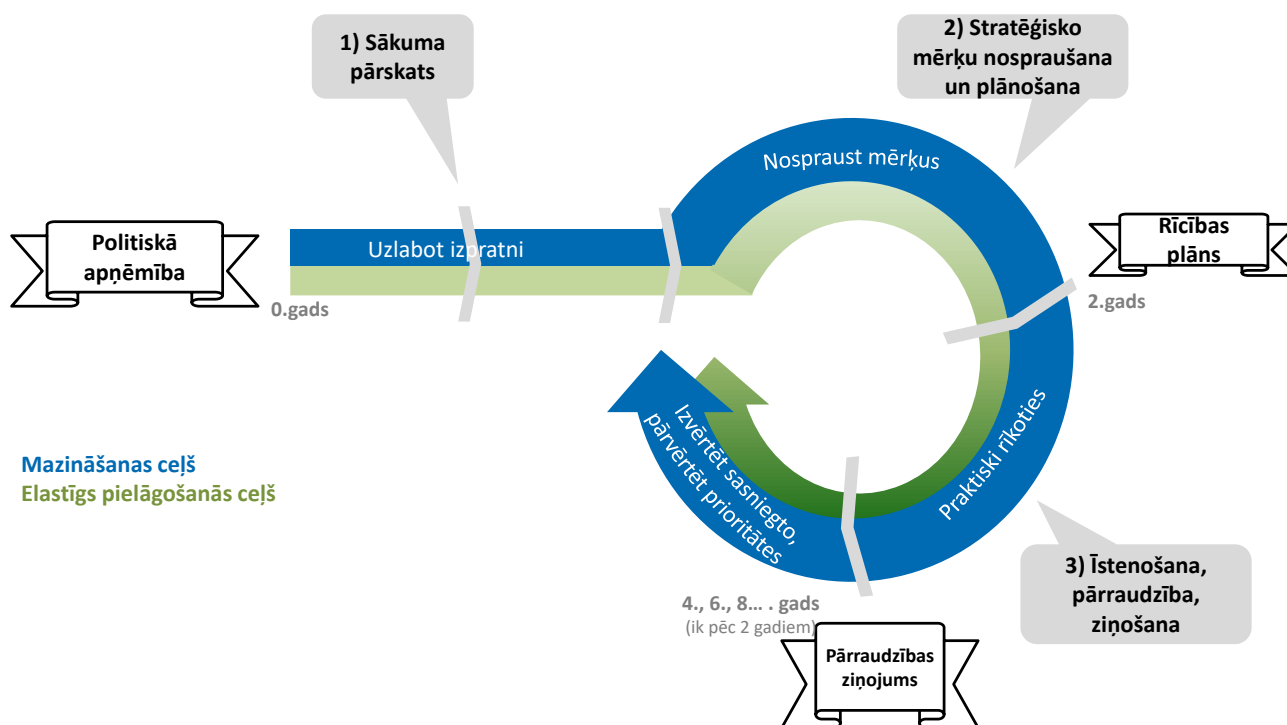
PASĀKUMI/PĪLĀRI	MAZINĀŠANA	PIELĀGOŠANĀS
1) Uzsākšana un izejas stāvokļa apzināšana	Sagatavot sākotnējo emisijas pārskatu	Sagatavot Klimata pārmaiņu riska un neaizsargātības novērtējumu
2) Stratēģisko mērķrādītāju nosprašana un plānošana	Iesniegt <b>Ilgspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu (SECAP)</b> un klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās* apsvērumus iestrādāt attiecīgajās rīcībpolitikās, stratēģijās un plānos <u>divu gadu laikā kopš pašvaldības padomes lēmuma pieņemšanas</u>	
3) Īstenošana, pārraudzība un ziņošana	<u>Pēc SECAP iesniegšanas ik pēc diviem gadiem par sasniegto ziņot</u> iniciatīvas platformā	

\* Pielāgošanās stratēģijai vai nu jāietilpst SECAP, vai arī to izstrādā un iestrādā atsevišķā dokumentā(-os). Parakstītājiem ir iespēja izvēlēties — sk. sadaļu "pielāgošanās ceļš".

Pirmajā, otrajā gadā liek pamatus plānam, proti, galveno uzmanību velta stāvokļa noskaidrošanai (galvenie emisiju avoti un attiecīgais samazināšanas potenciāls, galvenie klimatiskie riski un to radītie sarežģījumi pašlaik un nākotnē), klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās prioritāšu un daudzsoļāko pasākumu apzināšana, aktīvākai sabiedrības iesaistīšanai un vajadzīgo pasākumu īstenošanai pietiekamu resursu un jaudu piesaistīšana. Nākamajos gados uzmanības centrā būs uzsākto pasākumu un projektu nostiprināšana un izvērsšana, lai paātrinātu pārmaiņas.



## VIETĒJIEM APSTĀKĻIEM PIELĀGOJAMI UN PIESKAŅOJAMI VIRZĪBAS CEĻI



Iniciatīva "Pilsētas mēru pakts" ir satvars, kas pašvaldībām palīdz klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās ieceres pārvērst īstenībā, vienlaikus ņemot vērā faktisko apstākļu daudzveidību. Paktu parakstījušās pašvaldības var brīvi izvēlēties, kā vislabāk īstenot vietējos pasākumus. Lai gan prioritātes atšķiras, pašvaldībām vajadzētu izmantot integrētu un holistisku pieeju.

### – Klimata pārmaiņu mazināšanas ceļš

Klimata pārmaiņu mazināšanas ceļš pakta parakstītājiem dod zināmu rīcības brīvību, jo īpaši attiecībā uz emisiju pārskatu (piem., bāzes gads, galvenie aplūkojamie sektori, aprēķinā izmantotie emisijas faktori, ziņojumos izmantotā emisijas vienība<sup>2</sup> u.tt.)

### – Pielāgošanās ceļš

Pielāgošanās ceļš ir pietiekami elastīgs, lai būtu iespējams ņemt vērā jaunas atziņas un atklājumus un atspoguļot parakstītāju mainīgos apstākļus un iespējas. Divu gadu laikā ir jāizdara klimatisko risku un neaizsargātības novērtējums. Tā rezultāti būs pamatā izvēlētajiem risinājumiem, kā padarīt teritoriju noturīgāku. Pielāgošanās stratēģija ir jāiestrādā ilgspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānā un/vai citos nozīmīgos plānošanas dokumentos, un laika gaitā to var uzlabot un pielāgot. Pirmām kārtām vajadzētu apsvērt pasākumus, ko nenāksies nožēlot, un gadu gaitā tos papildināt ar citiem pasākumiem (piem., kad ik pēc diviem gadiem stāvokli no jauna novērtē vai kad tiek pārskatīts rīcības plāns) — tas dos iespēju pielāgošanos panākt savlaicīgi un ar zemākām izmaksām.

<sup>2</sup> Parakstītāji var ziņot par emisijām vai nu CO<sub>2</sub> (oglekļa dioksīds) izteiksmē vai CO<sub>2</sub> ekvivalenta izteiksmē. Otrais variants dod iespēju ņemt vērā vēl citas siltumnīcefekta gāzu emisijas, jo īpaši CH<sub>4</sub> (metāns) un N<sub>2</sub>O (dislāpekļa oksīds) emisijas.





## UZTICĪBAS CIENĪGA UN CAURREDZAMA KUSTĪBA

- **Politiskais atbalsts.** Uzņemtās saistības, ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu un citus nozīmīgus plānošanas dokumentus apstiprina ar pašvaldības padomes rezolūciju/lēmumu. Tā var nodrošināties ar ilgtermiņa politisko atbalstu.
- **Stabils, konsekvents, caurredzams un saskaņots datu apkopošanas un paziņošanas satvars.** Balstoties uz pašvaldību, reģionu un pilsētu tīklu pieredzi, "Pilsētas mēru pakta" metodikai ir pārlicinošs tehniskais un zinātniskais pamatojums, kas izstrādāts kopā ar Eiropas Komisiju. Ir izstrādāti kopīgi metodiskie principi un ziņošanas paraugi, un tas pakta parakstītājiem dod iespēju strukturēti un sistemātiski sekot līdzi progresam, par to ziņot un to nodot atklātībai. Iesniegtie ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāni tiek darīti publiski pieejami parakstītāja tiešsaistes profilā "Pilsētas mēru pakta" tīmekļa vietnē. Tas nodrošina vietējā līmenī īstenoto klimata pasākumu caurredzamību, pamatotību un salīdzināmību.
- **Centienu atzišana un izcelšana.** Ziņas par individuālajiem un kolektīvajiem rezultātiem apkopo, izmantojot ziņošanas veidlapas, un publisko "Pilsētas mēru pakta" tīmekļa vietnē; tas ierosina un atvieglo informācijas apmaiņu un pašnovērtēšanu. Datu paziņošana "Pilsētas mēru pakta" sistēmā dod tā parakstītājiem iespēju uzskatāmi parādīt, cik liela ietekme ir īstenotajiem pasākumiem. "Pilsētas mēru pakta" ziņošanas sistēmā apkopotie dati ir arī svarīgs informācijas avots par vietējiem pasākumiem nacionālā, Eiropas un starptautiskā līmeņa politikas veidotājiem.
- **Parakstītāju paziņoto datu izvērtēšana.** Šis kvalitātes kontroles mehānisms dod pārlicību par iniciatīvas "Pilsētas mēru pakts" uzticamību un ticamību.
- **Dalības apturēšana pienākumu neizpildes gadījumā.** Parakstītāji piekrīt, ka gadījumā, ja tie noteiktajā termiņā neiesniedz minētos dokumentus (t. i., ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānus un pārraudzības ziņojumus), to dalību iniciatīvā aptur pēc "Pilsētas mēru pakta" biroja iepriekšēja rakstiska brīdinājuma. Šī procedūra nodrošina caurredzamību, pareizību un taisnīgumu attiecībā pret citiem parakstītājiem, kas savas saistības ir izpildījuši.





## II PIELIKUMS

### PAPILDU ZIŅAS UN KONTEKSTS

"Pilsētas mēru pakta" parakstītāji šajā kustībā iesaistās, pilnībā ņemot vērā šādus apsvērumus.

- Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (*IPCC*) savā [Piektajā novērtējuma ziņojumā](#) no jauna apstiprināja, ka klimata pārmaiņas patiešām notiek un ka cilvēka darbības joprojām ietekmē Zemes klimatu.
- No *IPCC* secinājumiem izriet, ka klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās ir savstarpēji papildinošas pieejas, ar kurām var mazināt ar klimata pārmaiņu ietekmi saistītos riskus dažādos laika griezumos.
- Valstu valdības ANO Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām vienojās par kopīgu mērķi — globālā sasilšana jāierobežo tā, lai temperatūras pieaugums nesasniegtu 2 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni.
- ANO Rio+20 konferences kontekstā valstu valdības vienojās par ilgtspējīgas attīstības mērķiem; to starpā 7. mērķis, kas izvirzīts starptautiskajai sabiedrībai, skan šādi: "Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu", savukārt 11. mērķis ir šāds: "Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, noturīgas un ilgtspējīgas."
- ANO ģenerāļsekretāra 2011. gadā aizsāktās iniciatīvas ["Ilgtspējīga enerģija visiem"](#) uzdevums ir līdz 2030. gadam sasniegt šādus trīs savstarpēji saistītus mērķus: "līdz 2030. gadam nodrošināt modernu energoapgādes pakalpojumu pieejamību ikvienam", "divkāršot energoefektivitātes uzlabojumu rādītājus" un "divkāršot atjaunojamās enerģijas īpatsvaru pasaules energoresursu struktūrā."
- Eiropas Komisija 2008. gadā uzsāka iniciatīvu "Pilsētas mēru pakts", bet 2014. gadā (kā vienu no pamatpasākumiem, ko paredz [ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām](#) (EK, 2013)) — iniciatīvu "Mayors Adapt", kuras mērķis ir piesaistīt un atbalstīt pašvaldības, kas cenšas mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām.
- Kopš izveides brīža iniciatīva "Pilsētas mēru pakts" ir uzskatīta par nozīmīgu ES instrumentu — tas atzīts [Enerģētikas savienības](#) stratēģijā (EK, 2015) un Eiropas [Enerģētiskās drošības](#) stratēģijā (EK, 2014) —, ar kura palīdzību var paātrināt enerģētikas pārkārtošanu un uzlabot energoapgādātību.
- 2014. gada oktobrī ES pieņēma [2030. gada klimata un enerģētikas politikas satvaru](#), kurā izvirzīti jauni mērķrādītāji klimata un enerģētikas jomā: ES iekšienē vismaz par 40 % samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, panākt, ka vismaz 27 % no ES



patērētās enerģijas ir no atjaunojamiem avotiem, un nodrošināt, ka tiek ietaupīts vismaz 27 % enerģijas.

- Eiropas Komisija 2011. gadā pieņēma "[Ceļvedi virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. g.](#)", kurā izvirzīts mērķis līdz 2050. gadam siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt par 80-95 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, un šo ierosmi atbalstīja arī Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome.
- ES Reģionu komiteja (CoR) uzsver savu pamatīgo apņemšanos vēl vairāk atbalstīt iniciatīvu "Pilsētas mēru pakts", piemēram, izveidot īpašu platformu CoR ietvaros un citus rīkus, kā minēts tās atzinumā "Pilsētas mēru pakta nākotne" (ENVE-VI-006).



### III PIELIKUMS

#### GLOSĀRIJS

- **Pielāgošanās:** pasākumi, ko veic, lai laikus paredzētu klimata pārmaiņu nelabvēlīgo ietekmi, novērstu vai līdz minimuma samazinātu to nodarīto kaitējumu vai izmantotu iespējamās izdevības.
- **Klimata pārmaiņas:** klimata pārmaiņas laika gaitā, kuru cēlonis ir vai nu dabiskā mainība, vai cilvēka darbība.
- **Emisiju pārskats:** kvantificēts pārskats par siltumnīcefekta gāzu (izsaka kā CO<sub>2</sub> vai CO<sub>2</sub> ekvivalentu) daudzumu, kas emitēts enerģijas patēriņa rezultātā "Pilsētas mēru pakta" parakstītāja teritorijā konkrētā gadā; tas ļauj identificēt emisiju galvenos avotus un to samazināšanas potenciālu.
- **Mazināšana:** pasākumi, ko veic, lai samazinātu atmosfērā nonākušo siltumnīcefekta gāzu koncentrāciju.
- **Pārraudzības ziņojums:** dokuments, kuru "Pilsētas mēru pakta" parakstītāji apņēmušies iesniegt ik pēc diviem gadiem kopš *SECAP* iesniegšanas un kurā izklāstīti *SECAP* īstenošanas starposma rezultāti; ziņojuma mērķis ir sekot līdzi izvērīto mērķu sasniegšanai.
- **(Pielāgošanās) pasākumi, ko nenākas nožēlot:** pasākumi, kas dod tūlītēju ekonomisku un vidisku labumu. Tie ir lietderīgi pie visiem ticamajiem klimata pārmaiņu norises scenārijiem.
- **Ražojošie patērētāji:** proaktīvi patērētāji, patērētāji, kas enerģiju ne tikai patērē, bet arī uzņemas atbildību par tās ražošanu.
- **Noturība:** sociālas vai ekoloģiskas sistēmas spēja izturēt traucējumus, tajā pašā laikā saglabājot funkcionēšanas pamatprincipus, un spēja pielāgoties spriedzei un (klimata) pārmaiņām.
- **Klimata pārmaiņu riska un neaizsargātības novērtējums:** analīze, kuras gaitā nosaka riska būtību un mērogu, proti, analizē iespējamus apdraudējumus un novērtē neaizsargātību, kas varētu radīt iespējamus draudus vai kaitējumu cilvēkiem, īpašumam, iztikas gūšanai un videi, no kā tas viss atkarīgs; šis novērtējums dod iespēju identificēt jomas, kas raisa vislielākās bažas, un tā gaitā iegūst lēmumu pieņemšanai nepieciešamo informāciju. Novērtējumā varētu apskatīt riskus, kas saistīti ar plūdiem, galējām temperatūrām, karstuma viļņiem, sausumu un ūdens deficītu, vētrām un citām ekstremālām meteoroloģiskām parādībām, meža ugunsgrēku pieaugumu, jūras līmeņa celšanos un krasta eroziju (atkarībā no apstākļiem).
- **Risks:** iespēja, ka kādā laika periodā nākotnē izcelsies sociālā, ekonomiskā vai vidiskā ziņā kaitīgas sekas vai zaudējumi (piem., dzīvībai, veselībai, iztikai, īpašumam un pakalpojumiem) konkrētā kopienā vai sabiedrībā, kas pret tiem nav pienācīgi aizsargāta.



- **Ilgspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns (SECAP):** galvenais dokuments, kurā "Pilsētas mēru pakta" parakstītāji izklāsta, kā iecerējuši izpildīt saistības. Tajā definē mazināšanas un pielāgošanās pasākumiem, ar kuriem iecerēts sasniegt mērķrādītājus, grafikus un atbildību.
- **Neaizsargātība:** tas, kādā mērā sistēma ir uzņēmīga pret klimata pārmaiņu nelabvēlīgajām sekām (t.sk. klimata mainīgumu un ekstremālām parādībām) un nespēj ar tām tikt galā; pretstats "noturībai".